

Góré. E szavunk az ÉrtSz. szerint többjelentésű: „1. Kukoricagóré. 2. (táj.) Fából összerótt, szegényes kis kunyhó.” Külön szócikként szerepel e hangsor 3. jelentése: „(argó) Főnök, vezető, gazda.” E harmadik — ma már igen elterjedt — jelentéssel foglalkozik MIKESY SÁNDOR „A góré szóról és a *Koreh* vezetéknevről” (Nyr. LXXXV, 451) című cikkében. Ezt írja: „A városok múlt században felduzzadó lakossága a kocsmák forgalmát is fellendítette. A gazda — nem győzvéen egyedül a munkát — csaposokat fogadott, ő maga pedig bódészerű alkalmatosságban ülve csak a pénzt szedte. A nagyobb vendéglőkben a konyha és az étterem közti üvegezett fülkéből ellenőrizte az üzemet a tulajdonos. Akik ezekben tartózkodtak, azok voltak a vezetők, „tulaj”-ok, „góré”-k. Mindenesetre ma tipikusan vendéglátóipari szó, ’felügyelő, főnök’ jelentése onnan van terjedőben más munkaterületek felé. Térbeli érintkezésen alapuló névcseré (metonímia) . . .’

MIKESY ezen kívül arra alapítja fejtegetését, hogy a szó először JENŐ—VETŐ „A magyar tolvajnyelv szótára”-ban (1900. 73) fordul elő nőnemű alakban *gormi* ’tulajdonosné’ jelentéssel. Ám JENŐ—VETŐnél tíz évvel korábbról, 1890-ből is van rá adatunk SZTOJKA FERENC cigányszótárában (Paks, 1890.), igaz, hogy főleg összetételekben: „Gazdaasszony, fn. *górkinyeromnyi* (Szt. 52) — Gazdátlan, mn. *bigorehkoj* (uo.) — Házbirtokos, fn. *kherekigori* (Szt. 64) — Egyházigazda, fn. *khángérokogóri* (Szt. 29)”.

Amennyiben MIKESYnek igaza van, a *góré* szó a múlt század végén vette fel új jelentését. Akkor viszont kizárt dolog az, hogy az 1890-ben megjelent szótárban már négy biztos cigány nyelvi adat legyen róla. Valószínűbbnek tartom, hogy az „új” jelentés tulajdonképpen a cigány *gori* ~ *góri* ~ *góre* ~ *góré* ’gazda, tulajdonos’ átvétele, s a MIKESY leírta esetleges fejlődés legfőljebb támogatta a szó elterjedését a magyar nyelvben, de nem önmagában hozta létre az új jelentést.

Z. VÁNDOR ANNA